

22763945

1

Σωφιστής
clw Αχιλλεύς

ΓΙΑ ΤΟΝ ΑΝΔΡΕΑ ΚΟΥΝΙΟ

ΕΠΕΙΓΟΝ
ΠΡΟΣ ΠΙΚΟ

1.

Δεν θυμάμαι πια γιατί. Έχει περάσει σχεδόν μισός αιώνας απο τότε που πρωτάρχισα να γράφω, μαθήτρια ακόμη. Νομίζω πως μου έχει γίνει συνήθεια, όπως το πλύσιμο των δοντιών ας πούμε. Ένα μπορώ να σου εξομολογηθώ, μεταξύ μας, πως αν περάσει μια μέρα χωρίς να γράψω έστω και μια γραμμή είναι σαν να μου λείπει ...η δόση μου!

2.

Και ναι και όχι. Το ίδιο θάλεγα αν με ρωτούσες αν στηρίζεται σε πραγματικούς χαρακτήρες. Πίσω απο το κάθε φανταστικό γεγονός, απο τον κάθε φανταστικό χαρακτήρα σ' ένα μυθιστόρημα υπάρχει ένα ψίγμα πραγματικότητας. Ο συγγραφέας ανάλογα με τις... μαγειρικές του ικανότητες παίρνει αυτό το ψίγμα, το αναμειγνύει με μια δόση φαντασίας και το προσφέρει στον αναγνώστη του σαν φρεσκοψημένο γλύκισμα. Αν ο συγγραφέας τα καταφέρει, ο αναγνώστης θα το καταπιεί γλύφοντας και τα δάκτυλα του.

3.

Πραγματικότητα είναι να βλέπω ένα ποτήρι με νερό και να λέω, να ένα ποτήρι νερό, ας το αδειάσω. Φαντασία είναι να βλέπω ένα ποτήρι με νερό και να λέω: Μέσα σ' αυτό το διάφανο και λαμπερό υγρό κολυμπάει μια μικρή νεράιδα που μόλις αδειάσω το ποτήρι θα καθίσει μπροστά μου να μου να κουβεντιάσουμε. Σου δίνω μια εικόνα που θα μπορούσε να είναι παρμένη απο ένα παιδικό βιβλίο. Ξέρεις πόσο αγαπώ να γράφω για παιδιά. Τα παιδιά τρελαίνονται για το φανταστικό. Το ίδιο όμως

και οι μεγάλοι, σε άλλες δόσεις, βέβαια.

Στη ζωή συχνά αντιμετωπίζουμε καταστάσεις που είναι πέρα από κάθε φαντασία και τις δεχόμαστε. Η τέχνη ωστόσο βάζει τρικλοποδιές. Μιλάμε για τη δόση που λέγαμε λίγο πιο πριν, αν σου πέσει λίγο περισσότερη σόδα ας πούμε, το γλυκό σου θα φουσκώσει πολύ και μόλις το βγάλεις απο το φούρνο θα κάνει ένα πλάφ και θα σκάσει. Και πάλι όμως κι' αυτό δεν είναι απόλυτο γιατί ο φούρνος του μαγικού ρεαλισμού του Μαρκές και των άλλων λατινοαμερικανών δέχεται κι' ένα τόνο σόδα χωρίς καθόλου πρόβλημα.

4.

Χαίρομαι που χρησιμοποιείς τη λέξη μελαγχολία κι όχι απαισιοδοξία. Ίσως θλίψη να ταίριαζε πιο πολύ. Η θλίψη δεν είναι αρνητικό συναίσθημα, δεν προκαλεί πλήξη. Το πρώτο βιβλίο της Φρανσουάζ Σαγκάν, "Καλημέρα θλίψη" την καθιέρωσε στα πολύ νεανικά της χρόνια. Ο αναγνώστης ελκύεται απο ένα ανάγνωσμα που τον κρατάει ζωντανό, ξύπνιο. Οι εναλλαγές των συναισθημάτων βοηθούν, όπως και οι εναλλαγές της πλοκής, νέα πρόσωπα, αναπάντεχες καταστάσεις, ανατροπές. Δεν νομίζεις ότι αν το βιβλίο ήταν χαζοχαρούμενο απο την αρχή ως το τέλος θα ήταν απείρως πιο πληκτικό;

5.

Αυτό δεν μπορώ να το πώ, ούτε και μπορώ να το ξέρω. Οχι μόνο οι ηρωίδες αλλά και οι ήρωες του βιβλίου ίσως να έχουν κάτι απο μένα. Είναι πολύ περίεργη και συναρπαστική η διαδικασία, ξέρεις, στη συγγραφή ενός μυθιστορήματος. Ξαφνικά ξεπετάγεται μπροστά σου ένας χαρακτήρας και διεκδικεί ανάσα, ζωή, κι' εσύ λές απο που ξεφύτρωσε αυτός στα καλά καθούμενα, δεν μπορείς όμως να κάνεις αλλιώς, του κάνεις τόπο να μπει.

5β.

Αυτή είναι η ίδια ερώτηση απο την ανάποδη. Δεν μπορώ να την απαντήσω, λυπάμαι. Εξάλλου δεν έχει και τόση σημασία, έχει; Το βιβλίο απο τη στιγμή που κυκλοφορεί είναι πια μια ανεξάρτητη πραγματικότητα και τραβά το δρόμο του ξεχωριστά απο τον συγγραφέα. Ποτέ δεν γνώρισα τον Μίλαν Κούντερα και ούτε με ενδιαφέρει αν ταυτίζεται η όχι με τον ποιητή ας πουμε στο βιβλίο του "Η ζωή είναι αλλού".

6.

Ούτε αυτό μπορώ να το πώ γιατί εγώ φυσικά δεν είμαι η Μάγδα. Θαρρώ όμως πως η ουσία του προβλήματος της δεν είναι αυτο το δίλημμα. Η ουσία είναι η αναζήτηση της ισορροπίας της, που την σπρώχνει πίσω προς τις ρίζες της. Μ'αυτή μου την δήλωση βέβαια δεν έχω το δικαίωμα να εμποδίσω τους αναγνώστες και στις αναγνώστριες του βιβλίου να μαντέψουν μόνοι τους ποιόν απο τους δυό αγαπά.

7.

Αυτη η ερώτηση σου μου θυμίζει τα ρομαντικά εφηβικά λευκώματα που ανταλλάσσαμε στην τάξη με ερωτήσεις τύπου: "Τι είναι έρως;" Αγάπη λοιπόν, κατα τη γνώμη μου, και με την πείρα μου, είναι το κατακάθι του έρωτα. Είναι αυτό που είδα ανάμεσα σε δυο ηλικιωμένους καλούς μου φίλους. Εκείνος, με προβλήματα καρδιάς κι'όμως δεν φεύγει ούτε στιγμή απο κοντά στην καλή του που έχει μετατραπεί σχεδον σε φυτό απο την άνοια.

8.

Νάτα πάλι. Τί σημαίνει έρως; Μα, μια και μιλήσαμε πριν για το κατακάθι, έρως είναι ο πιο μερακλίδικος καφές, με μπόλικο καιμάκι.

9.

Όπως σου είπα και πιο πριν η ανάγκη της να ανακαλύψει τον εαυτό της, την Μάγδα πίσω από την Μάγκυ και ακόμη την Μαγδαληνή πίσω από τη Μάγδα. Την βαθειά κρυμμένη προσωπικότητα της κάτω από τα επιστρώματα που εναπόθεσε η ζωή. Μη μου πείς ότι αυτό δεν βγαίνει... Η τελευταία φράση της μέσα στο αεροπλάνο της επιστροφής "Αρκεί να κάνεις τη βουτιά" δεν τα λέει όλα;

10.

Ας πούμε πως ήταν μέσα μου και ήθελε να βγει κι'αναζητούσε μια αφορμή. Και πως η αφορμή αυτή δόθηκε, εντελώς τυχαία. Ε, μη ζητάς κι' όλα τα μυστικά του συγγραφέα.

11.

Αυτοί κι'αν είναι. Γιά ρώτησε τους αρρώστους στα νοσοκομεία, τους γέροντες στα γηροκομεία, τα παιδιά όταν η μέρα είναι βροχερή... δεν βλέπουν την ώρα να βγουν έξω, ν'ανασάνουν καθαρό αέρα.

12.

Σ'αυτό έχεις δίκιο. Το λέει και μια λαϊκή μας παροιμία. "Απο μιτσην τζι' απο πελλον να μάθεις την αλήθειαν."

13.

Η γιαγιά μου η Ερατώ που είναι λίγο η Αμαλία της Μάγδας ήταν μια ευτυχισμένη γυναίκα. Αμόρφωτη, δουλευτίνα χωριάτα, την θυμάμαι να κάθεται στην αυλή ύστερα από το ζύμωμα μ'ένα εγγόνι στην ποδιά και τον γάτο στα πόδια και να χαίρεται τον ήλιο. Είχε μια ευδαιμονία στο βλέμμα που δεν έχω δει σε άνθρωπο.

14.

Δεν νομίζω πως το πιστεύεις αυτό στ'αλήθεια. Η αξιοπρέπεια είναι το σπουδαιότερο δώρο που μπορεί ένας γονιός να χαρίσει στο παιδί του. Γιατί δεν είναι δυστυχώς επίκτητη, έρχεται σχεδόν ταυτόχρονα με τη γέννηση μας. Η την έχεις η δεν την έχεις. Ούτε τα χρήματα, ούτε η δόξα, ούτε η πείρα μπορούν να την εξασφαλίσουν. Η αξιοπρέπεια είναι σχεδόν ισότιμη με την αλήθεια και την ελευθερία.

15.

Όταν ήμουν παιδί και διάβαζα σαν τρελή δεν είχα δυστυχώς την πολυτέλεια να διαλέξω. Διάβαζα όλα όσα μου τύχαιναν. Τ'απογεύματα τόσκαζα και έτρεχα στη βιβλιοθήκη του δημαρχείου Λεμεσού όπου ξεκοκκάλισα το ένα μετά το άλλο όλα τα παραμύθια και τα βιβλία για παιδιά σε μετάφραση, από Ντίκενς μέχρι Μάρκ Τουαϊν, μέχρι Εκτορ Μαλό. Στο σπίτι κάποιου θείου τα καλοκαίρια στο χωριό ανακάλυψα μια σειρά έργα για τους αρματολούς και τους κλέφτες σε φρικτή καθαρεύουσα που ωστόσο για μένα ήταν μαγικά. Σε κάποιας άλλης θείας την αποθήκη ξέθαψα τους παλιούς τόμους της Διάπλασης των Παίδων και τον αξεπέραστο Φαίδωνα του Γρηγορίου Ξενοπούλου. Μετά, στο Γυμνάσιο, χάρη στον αξέχαστο μου καθηγητή Ηρακλή Αγγελίδη άρχισα να ανακαλύπτω τους έλληνες συγγραφείς με επικεφαλής την Πηνελόπη Δέλτα, τον Βενέζη, τον Μυριβίλη, τον Λουντέμη, τον Καζαντζάκη, το άρωμα της γνήσιας ελληνικής γλώσσας. Στα χρόνια των σπουδών μπήκε ορμητικά η ποίηση στη ζωή μου. Ρίτσος, Βρεττάκος, Σεφέρης, Ελύτης, Καριωτάκης, Καββαδίας, Αναγνωστάκης που τότε μεσουρανούσαν και μέσω της μουσικής.

Αργότερα, όταν είχα πια κάποια δυνατότητα επιλογής, ο χρόνος είχε συρρικνωθεί λόγω άλλων υποχρεώσεων. Τώρα ξαναγυρίζω στην παιδική ευφορία του ανέμελου και ανευ όρων διαβάσματος. Ευχομαι να μου

χαριστεί το αγαθό της όρασης για να απολαμβάνω αυτήν την ύψιστη χαρά όσο το δυνατόν πιο πολύ.

16.

Ελπίζω να μη βρεθώ ποτέ σ' αυτό το τρομερό δίλημμα. Θα μπορούσα να σου πω με μια λέξη την Οδύσσεια ή την Αντιγόνη ή τον Αίσωπο αλλά σκέφτηκες πόσα εκατομύρια άλλα βιβλία ακούμπησαν σ' εκείνα τα πρώτα και προχώρησαν, φτάνοντας μέχρι τις μέρες μας ανοίγοντας μας άπειρες πόρτες. Οχι, μη μου βάζεις ένα τέτοιο ερώτημα, σε παρακαλώ. Εξάλλου, απ' ότι πληροφορούμαι, έχουν γνώσιν οι φύλακες, κάποιοι σοφοί του πλανήτη μας έχουν φυλάξει σε μικροτσιπς τα σπουδαιότερα έργα όλων των εποχών.

17.

Νομίζω το κακό βιβλίο. Το κακό έντυπο που κατακλύζει την αγορά μας. Θα μπορούσα να προσθέσω ίσως και το κακό θέαμα που κατακλύζει τα σπίτια μας.

18.

Πιστεύω πως για να αγαπήσει ο άνθρωπος το βιβλίο θα πρέπει να το γνωρίσει απο πολύ νωρίς, απο την παιδική, την νηπιακή του ηλικία. Έτσι θα έλεγα ότι οι γονείς, οι δάσκαλοι, το περιβάλλον του παιδιου θα μπορούσαν να γίνουν οι καλύτεροι σύμμαχοι του βιβλίου. Θα πρόσθετα βέβαια στη συνέχεια και την διαφώτιση των ενηλίκων γύρω απο το βιβλίο. Αυτό που κάνεις εσύ σήμερα είναι μια στήριξη στο βιβλίο και σ' ευχαριστώ όπως και την εφημερίδα σας.

19.

Εξαρτάται απο την ιδιοσυγκρασία του συγγραφέα αλλά και απο το είδος

του έργου που γράφει. Το μυθιστόρημα είναι ένα είδος απαιτητικό, χρειάζεται άπλα χρόνου για να ωριμάσει και να ολοκληρωθεί. Δεν αρκεί η έμπνευση μιας στιγμής, μιας μέρας, όπως συχνά στην ποίηση για παράδειγμα. Έπειτα, πρέπει να τηρείς μερικούς κανόνες, έστω και αν κινείσαι στον χώρο της φαντασίας. Αν μιλάς για τη Νέα Υόρκη πρέπει να ξέρεις δυό πράγματα για την πόλη, αν μιλάς για την ιατρική πρέπει να διαβάσεις κάποια βιβλία, αν μιλάς για συγκεκριμένη εποχή πρέπει να κάνεις μια μικρή έρευνα για εκείνη την εποχή.. Αν λοιπόν με τις λέξεις λίμνη ή θάλασσα θα θέλαμε να χαρακτηρίσουμε την έμπνευση για ένα μυθιστόρημα θα έλεγα ότι η θάλασσα ταιριάζει πιο πολύ.

20.

Νομίζω ότι ο Οσκαρ Ουάιλντ είχε παρεξηγηθεί πολύ. Οι περισσότερες ατάκες του είχαν ένα σκόπιμο σαρκασμό. Τον θαυμάζω ως συγγραφέα και διαβάζοντας την βιογραφία του ανακάλυψα ένα άνθρωπο που σ'όλη του τη ζωή πάλεψε ανάμεσα στην αγωνία της δημιουργίας και την αγωνία της μοναξιάς. Αυτές του τις αγωνίες τις έκρυβε πίσω απο ναρκισιστικές εκδηλώσεις με το ντύσιμο και τα πανέξυπνα λόγια του. Μη ξεχνάμε πως ο ίδιος υπήρξε λάτρης του αρχαιου ελληνικού πνεύματος, και βαθύς γνώστης της κλασικής λογοτεχνίας, άρα διάβαζε πολύ. Έχει όμως και μια αλήθεια αυτό που είπε. Οτι την ώρα που ο συγγραφέας γράφει, νιώθει πολύ ωραία, σχεδόν το ίδιο όπως όταν διαβάζει ένα ωραίο βιβλίο.

Αφένι, Παρακαλώ κριτικα τω
ολα το ωραια